

Fryderyk II Wielki

Król Prus, zaborca Polski,
przedmiot sporu i kultu

29

Klio w Niemczech

Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

Seria „Klio w Niemczech” to projekt przekładowy Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie. Prezentuje ona polskim czytelnikom najciekawsze prace i dokonania współczesnej historiografii niemieckiej na tle szerszego kontekstu europejskiego. W serii ukazują się książki poświęcone różnym zagadnieniom historii Europy Środkowo-Wschodniej – w szczególności Polski i Niemiec. Publikowane są także prace metodologiczne i przekrojowe.

Poprzednie tomy serii:

t. 26

Frank Bösch, *Media a przemiany historyczne. Od druku do internetu*
tłum. Izabela Drozdowska-Broering
red. nauk. Magdalena Saryusz-Wolska (2021)

t. 27

Pavel Kolář, *Poststalinizm. Ideologia i utopia epoki*
tłum. Justyna Górny, red. nauk. Jerzy Kochanowski (2022)

t. 28

Martina Steer, *Mojżesz Mendelssohn i potomność.*
Historia żydowskiej kultury pamięci
tłum. Justyna Górny, red. nauk. Maria Cieśla (2024)

Hans-Jürgen Bömelburg

Matthias Barelkowski

Fryderyk II Wielki

Król Prus, zaborca Polski,
przedmiot sporu i kultu

Przekład

Justyna Górny

Wprowadzenie do polskiego wydania

Edmund Kizik

Niemiecki Instytut Historyczny w Warszawie

Wydawnictwo Naukowe Scholar

Warszawa 2025

Tytuł oryginału
Friedrich II. zwischen Deutschland und Polen
Ereignis- und Erinnerungsgeschichte

Redaktor naukowy serii
MAGDALENA SARYUSZ-WOLSKA

Projekt graficzny okładki i karty tytułowej serii
według pomysłu Ute Caumanns
EWA NOWAKOWSKA

Adaptacja projektu
KATARZYNA JURAS

Na okładce zdjęcie pomnika konnego Fryderyka II Wielkiego,
proj. Christian Daniel Rauch, odsłoniętego w 1851 r. w Berlinie
(fot. Susanne Laue, Berlin)

Redakcja, korekta i indeks
JOLANTA RUDZIŃSKA

Opracowanie map
TOMASZ PANECKI

Copyright © 2011 by Alfred Kröner Verlag Stuttgart
Copyright © 2025 for the Polish edition
by Wydawnictwo Naukowe Scholar
Copyright © 2025 for the Polish edition
by Niemiecki Instytut Historyczny

ISBN 978-83-68091-15-1
doi 10.7366/9788368091151

Wydanie I, Warszawa 2025

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Oboźna 1, 00-340 Warszawa
tel./fax 22 828 93 91, 22 826 59 21, 22 828 95 63
dział handlowy: jak wyżej w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Niemiecki Instytut Historyczny
Al. Ujazdowskie 39, 00-540 Warszawa
tel. 22 525-83-00, fax 22 525-83-37
www.dhi.waw.pl, dhi@dhi.waw.pl

Spis treści

<i>Edmund Kizik</i> , Wprowadzenie do polskiego wydania	7
Przedmowa autorów	17
Wstęp. Fryderyk II i niemiecka opinia publiczna a Polska ...	19
Rozdział I. Młody następca tronu a tradycja prusko-polska ..	31
Rozdział II. Pruski król i Polska czasów saskich: między Rzeszą a Rzeczpospolitą (1740–1763)	54
Rozdział III. Fryderyk II i pierwszy rozbiór Rzeczpospolitej (1763–1772)	84
Rozdział IV. Wykształcenie się negatywnego obrazu Polski w świadomości Fryderyka II po 1763 r.	105
Rozdział V. Rządy Fryderyka II w Prusach Zachodnich: administrowanie krajem i utrwalanie negatywnego polskiego stereotypu (1772–1786)	115
Rozdział VI. Postrzeganie Fryderyka II przez współczesnych – Niemców i Polaków	132
Rozdział VII. Podwójny koniec: upadek Rzeczpospolitej Obojga Narodów i Starej Rzeszy a tradycja fryderycjańska (1786–1815/1830)	157
Rozdział VIII. Ewolucja prusko-niemieckiego wizerunku Fryderyka i jego antypolskie elementy (1830–1914/1918) ..	180
Rozdział IX. Fryderyk II jako inicjator niemiecko-polsko- żydowskiej historii wzajemnych powiązań w XIX i na początku XX w.	225
Rozdział X. Fryderyk II jako figura pamięci o wielkiej przeszłości Prus i wyobrażenie o przyszłym niemieckim przywództwie (1919–1945)	255

Rozdział XI. Dwa państwa niemieckie, polski sąsiad i skompromitowany władca (1945–1989)	289
Rozdział XII. Między kiczem i kulturą, nauką i polityką: obrazy Fryderyka po 1990 r.	329
Rozdział XIII. Spojrzenie w przyszłość i perspektywa polsko-niemiecka	350
Tablica chronologiczna	359
Mapy	
Europa Środkowa około 1740 roku	364
Europa Środkowa około 1780 roku	365
Obszar dawnej Rzeczypospolitej w przededniu pokoju w Tylży	366
Współczesna Europa Środkowa z zaznaczeniem fryderycjańskich Prus	367
Bibliografia	369
Indeks osobowy	409